

عنوان مقاله:

مبانی، کارکردها و جایگاه اصول اخلاقی حاکم بر تفسیر قضایی در نظام حقوقی ایران

محل انتشار:

پژوهش نامه حقوق اسلامی، دوره 24، شماره 3 (سال: 1402)

تعداد صفحات اصل مقاله: 37

نویسندگان:

احمد احسانی فر - استادیار، پژوهشگاه قوه قضائیه، تهران، ایران.

حسین هوشمند فیروزآبادی - دانشیار، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، قم، ایران.

خلاصه مقاله:

چنانچه نظام حقوقی یک کشور نیاز جامعه خویش به زیست اخلاق مدار را باور داشته باشد، چه در وهله کشف قواعد حقوقی از منابع و مبانی، چه در وهله بیان و وضع قواعد در قالب تقنین، و چه در وهله تفسیر قواعد موضوعه در مرحله اجراء، لاجرم جایگاه صحیح «& عنصر اخلاق »& را در همه مراتب پیش گفته منظور می نماید. ارباب دانش را دور از نظر نیست که نظام حقوقی ایران، «& موازین اسلامی »& را مبنای وضع قانون قلمداد کرده و «& منابع معتبر اسلامی »& را مبنای تفسیر قانون می داند. با توجه به اینکه بخش مهمی از «& موازین اسلامی »& و «& منابع معتبر اسلامی »& به دانش اخلاق و بیان گزاره ها، هنجارها و استدلالات اخلاقی اختصاص یافته است، بایسته است که نقش محوری مولفه های اخلاقی در مراحل کشف قواعد، بیان قواعد در قالب تقنین و النهایه تفسیر قواعد در مرحله اجرای آن را استخراج و تبیین کرد. مشخص است که مخاطب بحث در دو مرحله نخست، قانون گذاران و مخاطب مرحله اخیر دادرسان و قضات در اجرای قواعد می باشند، اگر چه به نظر می رسد دادرسان با تبیین اخلاقی قانون می توانند باعث ایجاد قاعده حقوقی بر پایه قواعد اخلاقی گردند و بدین ترتیب در مراحل نخست نیز نقش آفرینی کنند. مقاله پیش رو درصدد برآمده است تا با تبیین ضرورت تفسیر اخلاقی از قوانین و استنباط قانون بر مدار گزاره های اخلاقی، در ابتدا مبانی قانونی امکان تمسک به تفسیر اخلاقی از قوانین و بلکه ضرورت فهم و تفسیر اخلاقی از قوانین را مبتنی بر نظام قانونی ایران و مبانی فقهی اثبات نماید و در ادامه، کارکردهای قابل توجه بکارگیری اخلاق در تفسیر قانون و استنباط حکم حقوقی بر مبنای اخلاق را به مخاطب نشان داده، و در نهایت مظان و جایگاه های عمده بکارگیری اخلاق در تفسیر قانون و همچنین روش بکارگیری آن را تنقیح و صورت بندی نماید.

کلمات کلیدی:

تفسیر قانون، تفسیر قضایی، موازین اسلامی، منابع معتبر اسلامی، اخلاق حسنه

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1932464>

